

İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okul Korkularına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Teachers' Views on Fear of School in Primary School First Grade Students

ÖZET

Bu araştırma ilkököl 1. sınıfa başlayan öğrencilerin okul korkularına dair öğretmen görüşlerini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Okula yeni başlayan öğrencilerde çeşitli uyum problemleri gözlemlenmektedir. Ev ortamından okul ortamına geçişin yaşandığı ilkököl 1. sınıf döneminde öğrenciler fiziksel, sosyal ve ruhsal anlamda değişim ve gelişim gösterip okul öncesi dönemine göre farklı gereksinimlere ihtiyaç duymaktadırlar. Ailenin çocuk üzerindeki etkisinin yanında öğretmen, arkadaş gibi diğer kişiler de çocuğun gelişiminde önemli etkilere sahip olmaktadır. Tam da bu dönemde çocukların belli bir kısmında okul korkusu gelişmektedir.

Araştırmaya, okul korkusu yaşamış öğrencisi olan ve Tokat ilinde görev yapan 20 sınıf öğretmeni katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yapılandırılmış form kullanılmıştır. Veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre okul korkusunun tipik belirtileri ağlama, aileden ayrılamama, içe kapanıklık, kendini güvende hissetmeme ve okul kültürüne yabancılaşma. Okul korkusu yaşayan öğrenci velilerinde en fazla görülen yanlış tutum ve davranış sınıfta beklemedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 17'si okul korkusu yaşayan öğrencilerin sınıf iklimini olumsuz etkilediğini söylemiştir. Okul korkusu yaşayan öğrencilerin çoğunluğunun sosyal ilişkilerinin ve akademik başarılarının orta düzeyde oldukları görülmüştür. Katılımcı sınıf öğretmenleri okul korkusu yaşayan öğrencilerine yönelik korkularını yenebilmeleri için güven verici konuşma yaptıklarını, eğlenceli etkinlikler hazırladıklarını belirtmişlerdir. Okul korkusunun en büyük nedenleri sosyal iletişim beceri eksikliği, aileye aşırı bağlılık, okula karşı önyargı, okul öncesi eğitim almama, öğrencilerde sorumluluk bilincinin gelişmemesi, olarak sıralanabilir.

Anahtar Kelimeler:Birinci Sınıf, Fobi, Güvenli Bağlanma

ABSTRACT

This research was carried out to investigate the opinions of teachers about school fears of students starting the 1st grade of primary school. Various adjustment problems are observed in students who have just started school. In the first grade period of primary school, where the transition from home environment to school environment is experienced, students show physical, social and spiritual changes and development and need different needs compared to the pre-school period. Although the influence of the family continues, other people such as teachers and friends also have important effects on the development of the child. It is precisely during this period that a certain part of children develop fear of school. Twenty classroom teachers working in the province of Tokat, who have students experienced school phobias participated in the research. A structured form was used as a data collection tool in the research. The data were analyzed by content analysis. According to the results of the research, typical symptoms of school phobia are crying, not being able to leave the family, introversion, feeling unsafe and being unfamiliar with the school culture. The most common wrong attitude and behavior in parents of students who have school fear is waiting in the classroom. Seventeen of the teachers who participated in the study said that students with school phobia negatively affect the classroom climate. It has been observed that the majority of students who have school phobia have moderate social relations and academic achievements. Participating classroom teachers stated that they gave reassuring speeches and prepared fun activities so that they could overcome their fears towards their students who have school phobia. The biggest reasons for school phobia can be listed as lack of social communication skills, excessive attachment to family, prejudice against school, not experiencing pre-school education, and lack of awareness of responsibility in students.

Keywords:First Grade, Phobia, Secure Attachment

GİRİŞ

Ev ortamından dış dünyaya, okul ortamına geçişin yaşandığı ilkököl 1. sınıf döneminde öğrenciler fiziksel, sosyal ve ruhsal anlamda değişim ve gelişim gösterip okul öncesi döneminden farklı gereksinimlere ihtiyaç duymaktadırlar. Ailenin etkisi sürmekle beraber artık öğretmen, arkadaş gibi diğer kişiler de çocuğun gelişiminde önemli etkilere sahip olmaktadır. Tam da bu dönemde çocukların belli bir kısmında okul korkusu gelişmektedir. Okul korkusunun belirtileri karın ağrısı, sıkılma, baş ağrısı, mide bulantısı, sinirlilik, ağlama, uykusuzluk, saldırganlık, iştahsızlık olarak sıralanabilir (Bahalı, 2008). Okul korkusunun oluşumunu etkileyen çeşitli etmenler vardır. En önemlisi

Süleyman Şahin¹
Zafer Kılıç²
Eyüp Yanbakar³

How to Cite This Article

Şahin, S., Kılıç, Z. & Yanbakar, E. (2023). "İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okul Korkularına İlişkin Öğretmen Görüşleri", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:46; pp:2225-2236. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.68462>

Arrival: 19 December 2022
Published: 28 February 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹⁻³ Okul Müdürü., MEB, Tokat, Türkiye

² Okul Müdür Yardımcısı., MEB, Turhal-Tokat, Türkiye

patolojik anne-çocuk veya aile-çocuk ilişkisidir (Bahalı ve Yolga Tahiroğlu, 2010). Okul korkusu kimi zaman okula bağlı sebeplerden de kaynaklanmaktadır. Bunun en büyük sebebi ise arkadaş baskısı, özel öğrenme güçlüğü, dikkat dağınıklığı, asosyal ilişkiler ya da akademik başarısızlık olabilir. (Bahalı ve Tahiroğlu, 2010; Yaşar ve Yaşar, 2010).

Kimi zaman birleştirilmiş sınıflı köy okullarında görev yapan, kimi zaman ise sınıf mevcutlarının çok kalabalık olması ve çoğu okulda rehber öğretmen bulunmaması sebebiyle öğretmenler bu tip durumlara nasıl müdahale edeceğini bilememektedirler. Öğrencinin yaşadığı okul korkusunun gerçek sebebi bilinmeden yapılan hatalı müdahaleler korku davranışını pekiştirmektedir. Çünkü okul korkusunun nedeni bezen ruhsal bozuklukların bir göstergesidir ve kalıcı sonuçları olabilir. Çocuklar anne babalarından ayrıldığında onların başına bir şeyler geleceği düşüncesiyle endişelenmekte ya da çocuk, anne babasının onu terk edeceğini düşünmektedir (Yavuzer, 2000). Okul korkusu her zaman psikolojik etmenlerden kaynaklanmamaktadır. Sert mizaçlı öğretmenler, öğrencilerin okul öncesi eğitim almaması, aileye aşırı düşkünlük, küçük kardeşin evde anne ile yalnız kalacağı düşüncesi okul korkusunu tetiklemektedir (Büküşoğlu vd., 2001). Bu durum öğrencilerin akademik başarılarını ve sosyal yaşantısını doğrudan etkilemektedir (Özcan ve Aysev, 2009). Ama önemli olan korkunun nedeninin belirlenip doğru ve tutarlı bir şekilde çözüm önerilerinin uygulanmasıdır.

Okul korkusunun ilerlemiş boyutu olan okul fobisi çocuk-aile-okul problemi olarak görülmektedir (Aktan, 2015). Çocukların okula giderken ki yaşadıkları güçlükler, ayrılık anksiyetesi bozukluğu, okul korkusu, okul reddi ya da anksiyöz okul reddi gibi terimlerle adlandırılmaktadır (Bahalı ve Tahiroğlu, 2010). Yine okul korkusu ile ilgili önemli diğer bir husus da korkunun öğrencilerde şartlanma yolu ile kazanılmış olmasıdır (Aktan, 2015). Okul reddi, genellikle çocukların okula gitmeyi istememesi, okulda derslerine devam etmeyip okuldan izinsiz ayrılması, okul günlerinde psikosomatik şikâyetlerin oluşması ya da öfke patlamaları gibi davranış problemlerinin olması, okula gitmektense ona bakım veren kişiyle evde kalmayı tercih etmesi şekillerinde görülebilir. Bu sorun genellikle öğrencilerde sürekli devamsızlıklarla sonuçlanır (Özcan ve Aysev, 2009).

Öğrenciler okul korkusunu genellikle sınavda başarısızlık, sınırlı bir öğretmen, akran zorbalığı gibi yüzeysel bir sebeple açıklamaya çalışabilir. Bu durumlar bazen doğruluk payına sahiptir ama genelde bu korkunun kaynağında, duygusal ilişki kurduğu bireyin veya kendisinin başına bir şey gelmesi ve kendisi için çok önemli olan bu kişiyi kaybetme endişesi vardır (Tüzün ve Sayar, 2006). Çocukların anne babalarına güvenli bağlanması, ilerleyen yaşlarında karşılaşılabileceği sorunlarla mücadele etme becerisini artıracaktır (Sümer ve Şendağ 2009). Her ne kadar okul korkusunun sebepleri aileye dayansa da çözüm yolu öğretmenlerden geçmektedir. Okul korkusunun sebebinin doğru olarak belirlenmesi sorunun çözümünü kolaylaştıracaktır. Öğretmenler eğitim-öğretim sürecinin tek sorumlusu olarak görüldüğü için onlara büyük görevler düşmektedir. Öğretmenlerin öğrencilerin duygularını anlamaları, onlarla iletişim kurmaları, onlara yaklaşımları, şefkat gösteren rollerde olması gerekmektedir. Deneyimli, kıdemi fazla olan öğretmenlerin yaşantılarının da fazla oluşu sorunları çözmeye daha etkili olabilmektedir. Öğretmenin veliler ile iyi iletişimi, öğrencilerin okul öncesi eğitim alması, okula karşı pozitif bakış açısı öğrencilerin okul korkularını yenmesine katkı sağlayacaktır. Ebeveynlerin öğrencilik dönemlerinde yaşadığı okula dair olumsuz yaşantılarını çocuklarına anlatmaları, öğrencinin okul korkusu yaşadığında velilerin çocuklarını okula göndermemesi ya da okula gönderebilmek için onları maddiyatla ödüllendirmesi, ebeveynlerin çocuklarına verdikleri sözleri tutmamaları ve onların güvenini sarsıcı davranışlar sergilemeleri okul korkusu yaşayan öğrencilerde ailelerce yapılmaması gereken bazı davranışlardır. Okul korkusunun asıl sebebi okul ya da öğretmen değildir. Çocukların ruh sağlığını derinden etkileyebilecek olan bu korku ciddiye alınmalı ruh sağlığı uzmanları, aile ve öğretmen iş birliği ile çözümlenmelidir.

Bu araştırma ilkökul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin okula ait korkularına dair öğretmen görüşlerini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Literatür incelendiğinde ilkökul 1. sınıf öğrencilerine yönelik böyle bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Her yıl eylül ayı ile birlikte okula yeni başlayan öğrencilerde çeşitli uyum problemleri gözlemlenmektedir. Bunun başlıca sebebi öğrencilerde gözlemlenen ayrılık kaygısıdır. Bu sürecin öğrencilerin akademik becerilerini de etkilediği düşünülmektedir. Kimi zaman sınıf öğretmenleri de bu problemi çözmekte zorluklar yaşamaktadır. Araştırmanın alt problemleri aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır.

1. Okul korkusu yaşayan öğrencilerin tutum ve davranışları nelerdir?
2. Okul korkusu yaşayan öğrenci velilerinin yanlış tutum ve davranışları nelerdir?
3. Okul korkusu yaşayan öğrenciler sınıf iklimini nasıl etkiler?
4. Okul korkusu yaşayan öğrencilerin sosyal ilişkileri ve akademik başarıları nasıldır?
5. Okul korkusu yaşayan bir öğrencinin bu korkusunu yenebilmesi için ne tür tedbirler alınabilir?
6. Okul korkusunun nedenleri nelerdir?
7. Okul korkusu yaşayan öğrenci ailelerine ne gibi tavsiyeler verilebilir?

Çoğu ilkökulda yönetmelik gereği rehberlik öğretmeni olmaması sebebiyle öğrencilerde yaşanan okul korkusu ile sınıf öğretmenleri tek başlarına mücadele etmek zorunda kalmaktadır (MEB, 2001). Yapılan araştırma ile okul

korkusu yaşayan ilkökul 1. sınıf öğrencilerinin tutum ve davranışları, okul korkusu yaşayan öğrenci velilerinde öğrenciye yönelik yanlış tutum ve davranışlar, okul korkusu yaşayan öğrencilerin sınıf iklimine etkisi, okul korkusu yaşamış öğrencilerin ilerleyen dönemlerde sosyal ilişkileri ve akademik başarıları, okul korkusu yaşayan öğrencisi olan öğretmenlerin aldıkları tedbirler, okul korkusunun nedenleri ve öğretmenlerin okul korkusu yaşayan öğrenci ailelerine verdikleri tavsiyeler araştırılmıştır. Konu ile ilgili literatüre katkıda bulunulmaya çalışılacaktır. Araştırma sonuçlarının okul korkusu yaşayan öğrencisi olan sınıf öğretmenleri için yararlı olacağı düşünülmektedir. Kazanılan her öğrenci ile eğitim kalitesi artacak, öğrenciler arası sosyal bağlar güçlenecektir.

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, araştırma modeline göre çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi hakkında bilgiler verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) kullanılmıştır. Olgubilim (fenomenoloji) deseni farkında olduğumuz ancak ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular, yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir. Bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgubilim uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Çalışma Grubu

Çalışma 2021-2022 eğitim öğretim yılı birinci döneminde Tokat ilinde yapılmıştır. Çalışmanın örneklem grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden benzeşik örnekleme yöntemi kullanılmış, Tokat ilinde görev yapan, 2020-2021 eğitim öğretim yılında 1. sınıf okuturken okul korkusu yaşamış öğrencisi olan öğretmenler araştırmanın örneklem grubunu oluşturmuştur. Çalışma grubu gönüllülük esasına göre belirlenmiş ve Covid-19 pandemisi sebebiyle çalışma grubu 20 öğretmen ile sınırlandırılmıştır.

Tablo 1: Çalışma Grubundaki Öğretmenlere Ait Kişisel Bilgiler

Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Yaşlara Göre Dağılımı	f	%
25-30 Yaş	2	10
31-35 Yaş	5	25
36-40 Yaş	8	40
41-45 Yaş	3	15
46-50 Yaş	0	0
51-55 Yaş	2	10
Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı	f	%
Kadın	14	70
Erkek	6	30
Çalışma Grubundaki Öğretmenlere İlişkin Kıdem Bilgileri	f	%
0-5 yıl	1	5
6-10 yıl	3	15
11-15 yıl	9	45
16 yıl ve üzeri	7	35
Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Eğitim Kademesi	f	%
Ön Lisans	1	5
Lisans	16	80
Yüksek Lisans	3	15

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden açık uçlu yazılı anket tekniği kullanılmıştır. Çalışma grubunun küçük olduğu nitel araştırmalarda zengin ve kapsamlı bilgi elde edebilmek için çoğunlukla görüşme tekniği kullanılır. Araştırmada görüşme formu hazırlanırken Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalında görev yapan 4 alan uzmanından uzman görüşü alınmış ve bu görüşlere göre öğretmenlere yöneltilmek üzere 7 soruluk form düzenlenmiştir. Ayrıca kişisel verilere ait formda 4 soru bulunmaktadır. Araştırmaya katılanlar gönüllülük esasına göre belirlenmiştir. Görüşmelerde ses kaydı alınmamış olup sadece açık uçlu yazılı anket doldurulmuştur. Öğretmenlere dair özel bilgilere yer verilmemiş olup, katılımcılar Ö1, Ö2 gibi sembollerle kodlanmıştır. Açık uçlu yazılı anketler ile öğretmenlerden elde edilen görüşlerden ayrıntılı verilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırma grubunun yaş, cinsiyet, kıdem ve eğitim kademeleri açısından heterojen oluşunun, katılımcıların özel bilgilerine yer verilmemesinin ve isimlerinin kodlanmasının, gönüllülük esasına göre katılımların sağlanmasının, soruların hazırlanmasında uzman görüşü alınmasının; soruların araştırmanın amacına uygunluğunun, anlaşılabilirliğinin ve tutarlılığının araştırmanın geçerliliğini olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir.

Veri Toplama Süreci

Araştırma 2020-2021 eğitim öğretim yılında Tokat ilinde 16 farklı okulda görev yapan ilkökul 1. sınıf okutan 20 sınıf öğretmeni ile yapılmıştır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına göre belirlenmiştir. Katılımcılardan

yapılandırılmış form sorularına samimi cevaplar verilmesi istenmiştir. Katılımcılara araştırma dışında verilerin kimseyle paylaşılmayacağı söylenmiştir ayrıca katılımcıların ad, soyad, çalıştığı kurum gibi özel bilgileri alınmamıştır. Veriler pandemi sebebi ile yapılandırılmış form aracılığıyla toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada elde edilen tüm veriler, içerik analizine tabii tutulmuştur. İçerik analizi bir ya da birden çok metinde yer alan kelimelerin, temaların, kavramların, deyimlerin, karakterlerin ya da cümlelerin ortak bir şekilde kodlarla sayısallaştırılarak ifade edilme yöntemidir (Kızıltepe, 2015). Öncelikle araştırma sonucunda elde edilen formlar kodlanmıştır (Ö1, Ö2 gibi). Kodlanan formlar araştırmacı tarafından içerik analizine tabi tutularak temalar oluşturulmuştur.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde çalışmada yapılan analizler sonucu elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Okul Korkusu Yaşayan Öğrencilerde Öğretmenler Tarafından Gözlemlenen Tutum ve Davranışlar

Araştırmanın ilk sorusu olan “Okul korkusu yaşayan öğrencileriniz oldu mu? Olduysa bu öğrencilerde gözlemlediğiniz tutum ve davranışlar nelerdir?” sorusuna yönelik öğretmen görüşlerinden elde edilen tema, kategori, frekans dağılımları ve yüzdelik oranlarına ait bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur. Ankete katılan öğretmenler her öğrencide birden fazla davranış gözlemledikleri için toplamda 41 farklı davranış elde edilerek tabloya eklenmiştir.

Tablo 2: Okul Korkusu Yaşayan Öğrencilerde Öğretmenler Tarafından Gözlemlenen Tutum ve Davranışlar

Tema	Kategori	f	%
Öğrencilerde Gözlemlenen Tutum ve Davranışlar	Ağlama	16	39,02
	Aileden Ayrılamama veya Sınıfa Yalnız Girememe	9	21,95
	İç Kapanıklık, Kendini Güvende Hissetmeme	9	21,95
	Okula Gitmek İstememe veya Sınıfı Terk	5	12,20
	Okula Karşı Önyargı veya Okul Kültürüne Yabancılık	2	4,88

Tablo 2 incelendiğinde ankete katılan ve ilkokul 1. sınıf okutan sınıf öğretmenleri en çok beş kategoride sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre ankete katılan öğretmenlerden 16’sı öğrencilerde ağlama davranışı gözlemlediklerini belirtmiştir. Ö7 kodlu öğretmen “*Evet oldu. Genellikle anne babadan ayrılma ya da kendisine bakan kişiden ayrılma üzüntüsü, ağlama, sınıfı terk etme, bağırma gibi davranışları gözlemlerim.*” şeklinde görüşünü ifade etmiştir. 9 sınıf öğretmeni öğrencilerinin ailelerinden ayrılmadığını veya sınıfa yalnız giremediklerini belirtmiştir. Ö20 kodlu öğretmen “*Okul korkusundan ziyade ayrılık kaygısı olduğunu düşünüyorum ve ağlayarak ebeveynlerden ayrılmak istemiyorlar.*” diye görüş belirtmiştir. Yine ankete katılan 9 sınıf öğretmeni okul korkusu yaşayan 9 öğrencide iç kapanıklık, kendini güvende hissetmeme ve sıkılgan davranışlar sergilediğini söylemiştir. Ö18 kodlu öğretmen “*Okul korkusu yaşayan öğrencilerim oldu. Bu tür korkusu olan öğrencilerimin iç kapanık, asosyal ve iletişim becerilerinin zayıf olduğunu gözlemlerim.*” diyerek görüşünü belirtmiştir. 4. kategoride ise öğretmenler okul korkusu gözlemledikleri 5 öğrencinin okula gitmek istemediğini ya da sınıfı terk etmeye çalıştığını belirtmiştir. Son kategoride ise 2 öğretmen öğrencilerinin okula karşı önyargılı davrandığını ve okul kültürüne yabancı olduklarını belirtmiştir.

Okul Korkusu Yaşayan Öğrencilerin Velilerinde Gözlemlenen Öğrenciye Yönelik Yanlış Tutum ve Davranışlar

Araştırmanın ikinci sorusu olan “Okul korkusu yaşayan öğrencilerinizin velilerinde gözlemlediğiniz, öğrenciye yönelik yanlış tutum ve davranışlar var mıydı? Var ise nelerdir? Açıklar mısınız?” sorusuna yönelik öğretmen görüşlerinden elde edilen tema, kategori, frekans dağılımları ve yüzdelik oranlarına ait bilgiler Tablo 3’te sunulmuştur. Ankete katılan öğretmenler her öğrencide birden fazla davranış gözlemledikleri için toplamda 27 farklı davranış gözlemlenmiştir.

Tablo 3: Okul Korkusu Yaşayan Öğrencilerin Velilerinde Gözlemlenen Öğrenciye Yönelik Yanlış Tutum ve Davranışlar

Tema	Kategori	f	%
Velilerde Gözlemlenen Yanlış Tutum ve Davranışlar	Sınıfta Bekleme veya Öğrenciyi Zorla Sınıfa Sokma	8	29,63
	Korku, Panik, Özgüven Eksikliği	6	22,22
	Otoriter Sert Tutum veya Çocuğun Her İstedğini Yapma	6	22,22
	Başka Öğrencileri Örnek Gösterme	2	7,41
	Ödül Vaat Etme	2	7,41
	Okula Ön Hazırlık Yapmama	2	7,41
	Yanlış Tutum Görmedim	1	3,70

Tablo 3 incelendiğinde ankete katılan katılımcıların 2. soru ile ilgili yedi farklı kategoride görüş bildirdiği görülmüştür. Buna göre katılımcı öğretmenlerin 8’i velilerin sınıfta beklediklerini ya da öğrencilerini zorla sınıfa sokmaya çalıştıklarını belirtmiştir. Ö10 kodlu öğretmen “*Öğrenci ile birlikte sınıfa girmek istiyorlar, o yapamaz deyip yanında olmak ya da itekleyerek sınıfa götürüyorlar.*” diyerek görüşünü belirtmiştir. İkinci kategoride ise 6 sınıf öğretmeni öğrenci velilerinde korku, panik veya özgüven eksikliği gibi davranışlar gözlemlendiğini belirtmiştir.

Bu görüşte olan öğretmenlerden Ö18 kodlu öğretmen “Çoğunlukla bu tür veliler fazla kontrolcü bir anlayışa sahipler ve diğer çocuklara olan güvensizlik nedeniyle kendi çocuklarının akranlarıyla kaynaşmalarını engelleyen bir tutum sergiliyorlar.” şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Üçüncü kategoride yine 6 sınıf öğretmeni velilerde otoriter sert tutumlar gözlemlediklerini ve sorumluluk almaktan çekindiklerini belirtmişlerdir. Bu konu ile ilgili olarak Ö18 kodlu öğretmen “Kimi öğrenciler ev ortamında şiddet gördükleri için özgüvenini kaybedebiliyor. Kimi veliler ise çocuklarının her istediğini yapıp onları her koşulda mutlu etmeye çalıştıkları için çocuklar veliye bağımlı büyüyor.” diyerek gözlemlerini belirtmiştir.

Katılımcı öğretmenlerden 2’si velilerin başka öğrencileri kendi çocuklarına örnek gösterdiklerini belirtmektedir. Bu bağlamda Ö14 kodlu öğretmen velilerin “Başka arkadaşların ağlıyor mu?” diye velilerden söylemler duyduğunu belirtmiştir. Beşinci kategoride ise 2 öğretmen öğrencilerin okulda durmaları halinde velilerinin pekiştirici verme vaadinde bulduklarını belirtmiştir. Ö16 kodlu öğretmen velilerin “Okulda durursan sana ...alırım gibi ödüllendirmeler” ile öğrencileri ikna etmeye çalıştıklarını belirtmiştir. Altıncı kategoride ise yine 2 sınıf öğretmeni öğrencilerin ön hazırlık olmadan okula gönderildiğini belirtmiştir. Görüş belirten Ö17 kodlu öğretmen “Öğrenciyi okula hazırlama anlamında çalışmalar yapılmıyor. Öğrenci okul öncesinde bağımsız beceri geliştirilmeli, öğrenciye okul ve okulda yaşanacak durum ve ortamlar hakkında bilgi verilmeli.” diyerek görüş belirtmiştir. Ankete katılan bir öğretmen ise velilerde yanlış bir tutum görmediğini belirtmiştir.

Okul Korkusu Yaşayan Öğrencilerin Sınıf İklimine Etkisi

Araştırmanın üçüncü sorusu olan “Okul korkusu yaşayan öğrencileriniz sınıf iklimini nasıl etkiledi? Açıklar mısınız?” sorusuna yönelik öğretmen görüşlerinden elde edilen tema, kategori, frekans dağılımları ve yüzdelik oranlarına ait bilgiler Tablo 4’de sunulmuştur. Ankete katılan öğretmenlerden 20 farklı görüş alınmıştır.

Tablo 4: Okul Korkusu Yaşayan Öğrencilerin Sınıf İklimine Etkisi

Tema	Kategori	f	%
Öğrenci Davranışlarının Sınıf İklimine Etkisi	Olumsuz Etkiledi	17	85
	Etkisi Yok	3	15

Tablo 4 incelendiğinde ankete katılarak 3. soru ile ilgili görüş bildiren sınıf öğretmenlerinin 2 farklı kategoride görüş bildirdiği görülmüştür. Buna göre katılımcı öğretmenlerin 17’si sınıf ikliminin okul korkusu yaşayan öğrencilerden olumsuz etkilendiğini belirtmiştir. Bu bağlamda Ö7 kodlu öğretmen “Diğer çocuklar da tedirgin oldu. Ondan etkilenip ağlayan ya da annesini isteyen oldu.” diye görüşünü belirtmiştir. Yine aynı soru ile ilgili Ö17 kodlu öğretmen “Okul korkusu olan öğrencinin olumsuz davranışlarından öncelikle sınıftaki diğer öğrenciler psikolojik olarak etkilendi. Sonra ağlama, sınıfa girmeme gibi davranışları başka öğrenciler de yapmaya başladı. Bu da ortamda kaosa sebep oldu.” şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Katılımcı öğretmenlerden 3 sınıf öğretmeni ise sınıf ikliminin olumsuz etkilenmediğini dile getirmiştir. Görüş bildiren Ö9 kodlu öğretmen “Sınıfa etkisi pek olmadı. Okula alışmakta sıkıntı yaşamayan öğrenciler okula alışmakta sıkıntı yaşayan öğrencilerin okul ortamına adapte olmasına bilakis katkı sağladı.” sözleriyle görüşünü aktarmıştır.

Okul Korkusu Yaşayan Öğrencilerin Sosyal İlişkileri ve Akademik Başarıları

Araştırmanın dördüncü sorusu olan “Okul korkusu yaşamış bir öğrencinin ilerleyen dönemlerde sosyal ilişkileri ve akademik başarısı nasıldı? Açıklar mısınız?” sorusuna yönelik öğretmen görüşlerinden elde edilen tema, kategori, frekans dağılımları ve yüzdelik oranlarına ait bilgiler Tablo 5’te sunulmuştur. Ankete katılan öğretmenlerden 20 farklı görüş alınmıştır.

Tablo 5: Okul Korkusu Yaşayan Öğrencilerin Sosyal İlişkileri ve Akademik Başarıları

Temalar	Kategori	f	%
Sosyal İlişkiler	Sosyal İlişkileri Normal	12	60
	Sosyal İlişkileri Daha İyi	5	25
	Sosyal İlişkileri Düşük	3	15
Akademik Başarı	Akademik Başarısı Normal	11	55
	Akademik Başarısı Daha İyi	4	20
	Akademik Başarısı Düşük	4	20
	Akademik Başarısı Öğrenciye Göre Değişiyor	1	5

Tablo 5 incelendiğinde ankete katılarak 4. soru ile ilgili görüş bildiren sınıf öğretmenlerinin 2 farklı temada ve 7 farklı kategoride görüş bildirdikleri görülmüştür. Buna göre katılımcı öğretmenlerin 12’si sosyal ilişkiler teması ile ilgili soruya öğrencilerinin sosyal davranışlarının normal olduğunu belirtmiştir. Bu konu ile ilgili olarak Ö6 kodlu öğretmen “Korku davranışı bittikten sonra sosyal ilişkileri ve başarısı normaleşti.” diyerek görüş belirtmiştir. Katılımcı öğretmenlerin 5’i ise öğrencilerinin sosyal ilişkilerinin daha iyi olduğunu belirtmiştir. Bu görüşte olan Ö20 kodlu öğretmen “Alištıktan sonra diğer çocukların aksine daha sosyal olduklarını ama başarı olarak akademik anlamda ve ders etkinliklerinde daha isteksiz olduklarını gözlemledim.” şeklinde görüşünü açıklamıştır. Sosyal ilişkiler temasında okul korkusu yaşayan öğrencilerin sosyal ilişkilerinin düşük olduğunu 3 sınıf öğretmeni belirtmiştir. Konu ile ilgili olarak Ö12 kodlu öğretmen “Bu çocukların uyum problemleri uzun zaman devam ediyor. Arkadaşlık ilişkileri de çok sağlıklı olmayabiliyor.” diyerek görüşünü beyan etmiştir.

Tabloya ait ikinci tema olan akademik başarı ile ilgili 11 sınıf öğretmeni öğrencilerinin akademik başarılarının normal olduğunu belirtmiştir. Bu görüşte olan Ö18 kodlu öğretmen “Okul kültürünü öğrendikçe, sınıf arkadaşlarının olumlu tutumu ile zamanla hem sosyal ilişkileri hem de sınıftaki başarısı olumlu anlamda gelişti.” diyerek düşüncelerini ifade etmiştir. Akademik başarı ile ilgili yöneltilen soruya 4 sınıf öğretmeni ise öğrencilerin akademik başarılarının okul korkularını yendikten sonra daha iyi olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda Ö11 kodlu öğretmen “Sosyal ilişkileri ilk dönemin aksine çok güzeldi. Akademik olarak da oldukça başarılı oldular.” diyerek düşüncelerini belirtmiştir. Yine aynı soru ile ilgili 4 öğretmen ise öğrencilerinin okul korkusu yaşadından sonra akademik başarılarının düşük olduğunu söylemiştir. Bu görüşte olan Ö4 kodlu öğretmen “Akademik başarı eğer ki korku devam ederse ilerleyen dönemlerde de düşük olmaktadır. Bu ayrıca sosyal ilişkileri de etkilemektedir.” şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Katılımcı 1 öğretmen ise akademik başarının öğrenciden öğrenciye değiştiğini belirtmiştir. Bu bağlamda Ö7 kodlu öğretmen “Okul korkusu yaşayan öğrencilerin sosyal problemlerinin aşıldığı, akademik başarılarının ise öğrenciden öğrenciye farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz.” diyerek görüşünü açıklamıştır.

Okul Korkusu Yaşayan Öğrencilerin Okul Korkularını Yenebilmeleri İçin Öğretmenlerin Aldıkları Tedbirler

Araştırmanın beşinci sorusu olan “Okul korkusu yaşayan öğrencileriniz olduysa, onların bu korkularını yenebilmeleri için ne tür tedbirler aldınız? Açıklar mısınız?” sorusuna yönelik öğretmen görüşlerinden elde edilen tema, kategori, frekans dağılımları ve yüzdelik oranlarına ait bilgiler Tablo 6’da sunulmuştur. Ankete katılan 20 öğretmen öğrencilerindeki okul korkusunu yenebilmeleri için aldıkları toplamda 35 farklı tedbirden bahsetmişlerdir.

Tablo 6: Okul Korkusu Yaşayan Öğrencilerin Okul Korkularını Yenebilmeleri İçin Öğretmenlerin Aldıkları Tedbirler

Tema	Kategori	f	%
Öğretmenlerin Aldıkları Tedbirler	Güven Verici Konuşma ya da Güvenli Ortam Oluşturma	13	37,14
	Eğlenceli Etkinlikler ya da Eğitsel Oyunlar	11	31,43
	Aile ile İletişim	5	14,29
	Rehberlik Servisine Yönlendirme	3	8,57
	Öğrenciye Sorumluluk Verme	3	8,57

Tablo 6 incelendiğinde ankete katılarak 5. soru ile ilgili görüş bildiren öğretmenlerin 5 farklı kategoride görüş bildirdiği görülmektedir. Buna göre katılımcı öğretmenlerden 13’ü okul korkusu yaşayan öğrencilerine yönelik güven verici konuşmalar yaptığını ya da öğrencilere güven veren bir ortam oluşturduklarını belirtmiştir. Bu görüşte olan katılımcılardan Ö7 kodlu öğretmen “Okul korkusu olan öğrencilerim ve velileriyle görüşmeler planlayarak güven iklimi oluşturmaya çalışırım.” diyerek görüşünü belirtmiştir. Ö13 kodlu öğretmen ise “Korkularını yenmeleri için sürekli destek oldum, güven kazanmaya çalıştım.” şeklinde görüşünü beyan etmiştir. İkinci kategoride ise 11 sınıf öğretmeni öğrencilerinin korkularını yenmeleri için eğlenceli etkinlikler ya da eğitsel oyunlar yaptırdığını söylemiştir. Bu bağlamda Ö9 kodlu öğretmen “Okulun her ortamını öğrenciye gezdirdim. Çocuğun okulun bir parçası, bir değeri olduğunu çocuğa hissettirdim. Eğitsel oyunlarla okulun altında eğlenceli bir yer olduğu vurgusunu yaptım.” diyerek görüşünü beyan etmiştir. Üçüncü kategoride görüş bildiren öğretmenlerden 5’i okul korkusu yaşayan öğrencilerin aileleri ile iletişim kurduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda Ö18 kodlu öğretmen “İlk olarak öğretmenin doğru bir dil kullanmasının ve öğrencilerinin de bu konuda gerekli olumlu bilince sahip olmalarının önemi büyük. Derslerin eğlenceli ve ilgi çekici hale getirilmesi, bu tür korkuyu yaşayan öğrencilerin aileleriyle sürekli iletişim ve iş birliği halinde bulunulması, rehberlik servisinden de yardım alınması alınacak tedbirlerdendir.” diyerek düşüncelerini aktarmıştır. Dördüncü kategoride ise katılımcı öğretmenlerden 3’ü okul korkusu yaşayan öğrencilerini okul rehberlik servisine yönlendirdiğini söylemiştir. Bu görüşte olan Ö1 kodlu öğretmen “Derste kimi zaman kazanımları yetiştirebilmek için kimi zaman da sınıf mevcudunun fazlalığından dolayı bu öğrencilere yeterli zamanı ayıramıyoruz ve rehberlik servisine yönlendiriyoruz.” diyerek görüşünü belirtmiştir. Son kategoride ise yine 3 öğretmen okul korkusu yaşayan öğrencilerine sorumluluk vererek korkularını yenmeye çalıştıklarını belirtmiştir. Bu bağlamda Ö11 kodlu öğretmen “Annesini görmesine izin verdik ilk başta. Sınıf içi oyunlarda görev vererek ona önemli sorumluluklar verip özgüvenini geliştirdik. Kısa zamanda okula alıştı.” diyerek düşüncelerini paylaşmıştır.

Öğrencilerin Okul Korkusu Yaşama Nedenleri

Araştırmanın altıncı sorusu olan “Sizce ilkökul öğrencilerinde gözlenen okul korkusunun nedenleri nelerdir?” sorusuna yönelik öğretmen görüşlerinden elde edilen tema, kategori, frekans dağılımları ve yüzdelik oranlarına ait bilgiler Tablo 7’de sunulmuştur. Ankete katılan 20 öğretmen öğrencilerindeki okul korkuları ile ilgili 39 farklı sebepten bahsetmişlerdir.

Tablo 7: İlkökul Öğrencilerinde Gözlenen Okul Korkusunun Nedenleri

Tema	Kategori	f	%
Okul Korkusunun Nedenleri	Sosyal İletişim Beceri Eksikliği	8	20,51
	Aileye Aşırı Bağlılık ya da Ebeveyni Kaybetme Korkusu	8	20,51
	Okula Karşı Önyargı	6	15,38
	Otoriter Veli Tutumları	5	12,82
	Okul Öncesi Eğitim Almama	4	10,26
	Sorumluluk Bilincinin Gelişmemesi	3	7,69

Öğretmenlerin Yanlış Tutumları	2	5,13
Öğrencinin Evdeki Konfor Alanını Terk Etmek İstememesi	2	5,13
Evde Anne ile Yalnız Kalan Küçük Kardeş	1	2,57

Tablo 7 incelendiğinde ankete katılarak 6. soru ile ilgili görüş bildiren öğretmenlerin 9 farklı kategoride görüş bildirdiği görülmektedir. Buna göre katılımcı öğretmenlerin 8'i öğrencilerdeki okul korkusunun sebebinin sosyal iletişim becerilerindeki eksiklik olduğunu belirtmiştir. Bu görüşte olan Ö6 kodlu öğretmen okul korkusunun sebebi ile ilgili “*Aileden gelen yanlış bilgilendirmeler ve davranış kazanımı. Genel manada sosyal ilişki becerisinin gelişmemiş olması*” diyerek görüşünü belirtmiştir. İkinci kategoride ise yine 8 sınıf öğretmenin okul korkusunun sebepleri arasında aileye aşırı bağlılık ya da ebeveyni kaybetme korkusu olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda Ö19 kodlu öğretmen “*Genellikle anne ve baba bağımlılığı ve aile içi iletişim sıkıntısı kaynaklı.*” diyerek düşüncelerini aktarmıştır. Üçüncü kategoride ise 6 sınıf öğretmeni okul korkusu yaşayan öğrencilerin okula karşı önyargılı olduğunu belirtmiştir. Konu ile ilgili olarak Ö8 kodlu öğretmen “*Evde okul hakkında yanlış cümleler kurulması. Öğretmen kızar döver vb.*” şeklinde görüşünü açıklamıştır. Dördüncü kategoride 5 öğretmen ise okul korkusunun nedenini otoriter veli tutumlarına bağlamıştır. Bu görüşte olan Ö7 kodlu öğretmen “*Aile içi baskı, sosyal çevrenin etkili olduğu kanısındayım.*” diyerek görüşünü belirtmiştir.

Katılımcı öğretmenlerden alınan görüşlere göre okul korkusunun nedenlerinden biri de öğrencilerin ilkökula başlamadan önce okul öncesi eğitime gönderilmemesidir. Bu görüşü benimseyen 4 sınıf öğretmeninden biri olan Ö17 kodlu öğretmen “*Okul öncesi dönemde öğrencinin bağımsız olarak hareket etmesini sağlayıcı ortamlarda bulundurulması, okulun yeteri kadar tanıtılmaması, gurup etkinlikleri ve okul öncesi eğitim gibi imkânların verilmemesi*” diyerek görüşünü belirtmiştir. Altıncı kategoride ise 3 sınıf öğretmeni sorumluluk bilincinin gelişmemesinin okul korkusuna sebep olduğunu söylemiştir. Bu bağlamda Ö18 kodlu öğretmen “*Öğrencinin sosyal çevresinin olmaması, çocukla ailenin iletişiminin yanlış ya da hiç olmaması, okulla ilgili çevreden duyarak oluşturduğu önyargılar, sorumluluk bilinci oluşmayan çocukta görev almaktan kaçış.*” diye görüşünü belirtmiştir. Yedinci kategoride ise 2 öğretmen öğretmenlerin yanlış tutumlarının okul korkusuna sebep olabileceğini belirtmiştir. Konu ile ilgili Ö12 kodlu öğretmen “*Bence okulun yanlış anlatılması, çocuğun sosyal olmaması ve öğretmenin ilk tavrı çok önemlidir.*” şeklinde görüşünü beyan etmiştir. Sekizinci kategoride yine 2 sınıf öğretmeni öğrencinin evdeki konfor alanını terk etmek istememesinin okul korkusuna sebep olduğunu söylemiştir. Bu görüşte olan Ö16 kodlu öğretmen “*Anne babanın oluşturduğu aşırı konfor alanı, anne babanın oluşturduğu aşırı koruma ve ebeveyni kaybetme korkusu.*” diyerek konu ile ilgili düşüncelerini aktarmıştır. Son kategoride ise 1 sınıf öğretmeni evde anne ile yalnız kalan küçük kardeş yüzünden öğrencilerin okul korkusu yaşadığını belirtmiştir. Bu bağlamda Ö10 kodlu öğretmen “*Aileden kaynaklanan güvensiz tutumlar, kardeş fazlalığı, kendinden küçük kardeş ile anneyi paylaşamama ve bağımlı kişilik.*” diyerek düşüncelerini aktarmıştır.

Okul Korkusu Yaşayan Öğrencilerin Ailelerine Verilebilecek Tavsiyeler

Araştırmanın yedinci sorusu olan “Okul korkusu yaşayan öğrencilerin ailelerine ne gibi tavsiyelerde bulunursunuz? Açıklar mısınız?” sorusuna yönelik öğretmen görüşlerinden elde edilen tema, kategori, frekans dağılımları ve yüzdelik oranlarına ait bilgiler Tablo 8’de sunulmuştur. Ankete katılan 20 öğretmen öğrencilerdeki okul korkusu ile ilgili ebeveynlere 25 farklı tavsiyede bulunmuştur.

Tablo 8: Okul Korkusu Yaşayan Öğrencilerin Ailelere Verilen Tavsiyeler

Tema	Kategori	f	%
Okul Korkusu Yaşayan Öğrenciler İçin Tavsiyeler	Okulu Tanıtma veya Okul İle İlgili Olumlu Söylem	10	40
	Özgüven Aşılmalı	8	32
	Çocuklara Görev ve Sorumluluk Verilmesi	3	12
	Okul Öncesi Eğitim Alınmalı	3	12
	Sosyal İlişkileri Güçlendirilmeli	1	4

Tablo 8 incelendiğinde ankete katılarak 7. soru ile ilgili görüş bildiren öğretmenler 5 farklı kategoride görüş bildirmişlerdir. Ankete katılan öğretmenlerin 10’u okulun önceden öğrencilere tanıtılması gerektiğini ve okul ile ilgili olumlu söylemlerde bulunulması gerektiğini belirtmiştir. Bu görüşte olan Ö20 kodlu öğretmen “*Okulun açılmasından bir hafta on gün kadar önce okula beraber gelinmeli, okul gösterip tanıtılmalı ve aralıklarla okulla ilgili konuşmalar yaparak öncesinde çocuk okula alıştırmalıdır*” diyerek görüşünü belirtmiştir. Ö6 kodlu öğretmen ise “*Aile sakin olmalı ve kontrolü öğretmene bırakmalı. Okulla alakalı olumsuz ifadeler çocuk yanında konuşulmamalı. Çocukla problem hakkında konuşulmalı, okulun olumlu yanlarını anlatan konuşma gerçekleştirilmeli. Korkunun kaynağı belirlenmeli ve belirlendikten sonra iş birliği ile çözüme kavuşturulmalı.*” diyerek düşüncelerini aktarmıştır. İkinci kategoride ise 8 sınıf öğretmeni öğrencilerde okul korkusu oluşmaması için onlara özgüven aşılmasını gerektiğini belirtmiştir. Bu görüşte olan Ö16 kodlu öğretmen “*Okulun keyfi değil herkesin gitmesi gereken bir yer olduğu, eğitimin insan hayatındaki yeri, okulun güvenli bir yer olduğunun belirtilmesi gibi okula başlamadan önce bu tip sohbetlerle çocuk zihnen hazırlanmalı.*” sözleriyle düşüncelerini aktarmıştır. Ö17 kodlu öğretmen ise “*Önce yaşı paralelinde kendine güvenen, kendi başına hareket edebilen, iletişimi başlatıp sürdürebilen, arkadaş edinebilen bireyler olmaları konusunda rehber olunmalı. Okul ve yaşayacakları hakkında önceden mutlaka bilgi verilmeli, ihtiyacı olduğunda önce öğretmenin sonra ailesinin yardımcı olacağı*”

anlatılmalı.” diyerek görüşünü belirtmiştir. Üçüncü kategoride 3 öğretmen ailelere tavsiye olarak çocuklara görev ve sorumluluk verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu bağlamda görüş bildiren Ö1 kodlu öğretmen “*Çocuğa güvenip ona sorumluluklar verilmeli, birey olmalarına fırsat tanınmalı, her dedikleri yapılmamalı.*” sözleriyle düşüncelerini aktarmıştır. Ö18 kodlu öğretmen ise “*Ailelerin gereğinden fazla ilgisi, çocukların hayatları üzerinde haddinden fazla tahakküm kurmaya çalışmaları onları kendi başlarına kalmalarını engellemekte ve aileye bağımlı bireyler haline gelmelerine sebep olmaktadır. Çocukların akranlarıyla vakit geçirmelerine izin verilmeli, onlara ev içerisinde küçük görev ve sorumluluklar verilmeli, kendini ifade edebilmesi için gerekli ortam hazırlanmalı, fikirlerinin önemli olduğu ve değerli bulunduğu hissettirilmelidir.*” şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Dördüncü kategoride ise yine 3 sınıf öğretmeni ailelere tavsiye olarak çocukların okul öncesi eğitim almaları gerektiğini belirtmiştir. Konu ile ilgili olarak Ö15 kodlu öğretmen “*Çocukları okul öncesine ya da okuldaki etkinliklere gönderilmelidir.*” sözleriyle düşüncesini paylaşmıştır. Son kategoride ise 1 sınıf öğretmeni velilere tavsiye olarak çocukların sosyal ilişkilerinin güçlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu bağlamda Ö2 kodlu öğretmen “*Ödev konusunda fazla zorlama yapmadan, akademik başarıdan çok arkadaşlık, paylaşma, oyun ve sosyalleşme gibi olguların daha önemli olduğu konuşularak, ona iyi telkinlerde bulunulmalı ve korkusunu yenmesi sağlanmalıdır.*” düşünceleriyle görüşlerini aktarmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Literatür incelendiğinde 3 benzer araştırmaya rastlanmıştır. Bu araştırmalardan ilki “Okul Fobisi Görülen Çocukların ve Annelerinin Davranışsal ve Ailevi İşlevleri Yönünden İncelenmesi” isimli araştırmadır. Büküşoğlu, Eremiş, Serpil ve Ferda (2001) tarafından yapılan araştırmada okul fobisinin gelişiminde etkili olduğu düşünülen faktörler incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre okul fobisinin başlamasında risk faktörlerinin önemli olduğu görülmüştür. Çocukların problem davranışları, aile fonksiyonları ve annelerin ruh sağlığındaki bozulmalar birçok çocuk için geçerli olmakla birlikte, önemli sayıda çocuk ve anne alt ölçeklerin her birinde normal sınırlar içerisinde yer almış, ailevi durumları sağlıklı bulunmuştur. Sonuç olarak bulgular sorunun çok faktörlü olduğunu, her bir çocuğun durumuna ilişkin değerlendirmeye gidilmesi gerektiğini göstermiştir.

Sevimli (2010) tarafından hazırlanan “Annelerin Bakış Açısından Okul Fobisinin Değerlendirilmesi” isimli araştırmanın amacı ise okul fobisi yaşayan çocukların annelerinin değerlendirmelerini niteliksel olarak incelemektir. Araştırmanın sonuçlarına göre okul korkusu yaşayan çocukların annelerinin doğum öncesi ve sonrasında sıkıntılı bir süreç geçirdiği ortaya çıkmıştır. Annelerin, okul korkusu yaşayan çocuklarını sosyal anlamda içedönük, kişisel olarak çekingen ve utangaç gibi ifadeler ile tanımladıkları görülmüştür. Çocuğun okul öncesi dönemde okul ile ilgili tutumu sorgulandığında annelerin yaklaşık yarısı, çocuklarının tutumunun olumsuz olduğunu bildirmiştir. Yine araştırma sonucuna göre çocukların yaşadığı okul korkusu ile ilgili destek aldıkları kaynaklar sorgulandığında, anneler okuldan, yakın aile bireylerinden ve çevredeki başka insanlardan destek gördüklerini belirtmişlerdir.

Kıldan (2012) tarafından yapılan bir diğer araştırmada ise “Okul Öncesi Öğretmenlerinin ve Ebeveynlerinin Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Okul Korkularına İlişkin Görüşleri” incelenmiştir. Bu araştırma okul öncesi öğretmenlerinin ve ebeveynlerinin, okul öncesi dönemdeki çocukların okul korkularına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre okul öncesi dönemde görülen okul korkusunun temel nedeninin anneden ayrılmak istememe olduğu görülürken, öğretmenlerin korkuyu yenebilmek için sevecen davranışlar, çocukla konuşma ve eğlenceli etkinlikler yapma gibi stratejiler kullandıkları görülmüştür. Görüldüğü üzere çalışmaların güncel olmadığı ve ilkökul 1. sınıf seviyesinde benzer bir araştırma rastlanılmamıştır.

Araştırmanın ilk sorusunda katılımcı öğretmenlerin okul korkusu yaşayan öğrencilerde en çok gözlemledikleri davranış ağlamaktır. Çocukların ilk defa okul ortamıyla karşılaşması onun aşırı derecede uyarılmasına sebep olabilir ya da okula başlarken yaşadığı stresin sonucu olarak çocuklarda sık sık ağlama davranışı görülebilir. Diğer ön plana çıkan davranışlar ise aileden ayrılamama, sınıfa yalnız girememesi ve öğrencilerin kendini güvende hissetmemesidir. Ayrılmaya anksiyetesi bozukluğu olarak tanımlanan bu davranış; en az dört hafta süreyle çocuğun evden veya evde bağlandığı kişiden ayrılmasına bağlı olarak gelişim seviyesine göre beklenenden daha fazla ve tekrarlayıcı anksiyete duymasındadır (Bellibaş vd., 2005). Çocukların büyük bir bölümü okula uyum sürecini sorunsuz bir şekilde tamamlarken, kimi çocuklar için okul bir kaygı kaynağıdır (Sevimli, 2010). Ayrılmaya anksiyetesi bozukluğu olan çocuklar, kendisi için önem arz eden alanlarda (okulda veya okul dışındaki arkadaş ilişkilerinde, sosyal yaşantılarında) güçlükler yaşar. Ayrılmaya anksiyetesi bozukluğu tanısı alan çocukların yaklaşık %75’inin okul korkusu yaşadığı, okul korkusu tanısı alan çocukların ise %80’inden fazlasının da ayrılmaya anksiyetesi bozukluğu olduğu görülmektedir. (Özcan ve Aysev, 2009). Okul korkusu yaşayan öğrencilerde görülen diğer bir davranış da okula gitmek istememe veya sınıfı terk etmeye çalışmadır. Literatür incelendiğinde Tutar, (2002) yaptığı çalışmada öğrencilerin okul terklerinin bireysel, ailesel, sosyal ve okulla alakalı etmenlerden kaynaklandığı görülmektedir. Öğrencilerin devamsızlık yapmasına sebep olan bireysel faktörlerin başında öğrencilerin sağlık sorunları ve okul hayatında başarısız olma düşüncesi yer almaktadır. Yine araştırma sonuçlarına göre okul korkusu yaşayan öğrencilerin okul kültürüne yabancı oldukları ve okula karşı önyargılı oldukları görülmektedir. Bu durumun en büyük sebebi ise aile içinde okulla ilgili anlatılan olumsuz anılar ve öğrencilerin okul öncesi eğitim almamasıdır.

Araştırmanın ikinci sorusunda katılımcı öğretmenlere okul korkusu yaşayan öğrencilerin velilerinde gözlemledikleri yanlış tutum ve davranışlar sorulmuştur. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre öğrencilerin okul korkusu nedenleri incelendiğinde ebeveynlerle ilgili etmenlerin ağırlıkta olduğu görülmüştür. Anne ile çocuk arasında sağlıklı bağ kurulamaması, anne ve babaların çocuklarını yetiştirirken onların davranışlarına sürekli sınır koymaları, çocuklara ait görev ve sorumlulukları ebeveynlerin yapması öğrencilerde özgüven eksikliğine sebep olabilmektedir. Ailelerin çocuklarına demokratik davranışlar sergilemesi; ilgisiz, tutarsız, baskıcı ve otoriter tutumlar sergileyen ailelerin çocuklarına göre daha özgüvenli yetişmelerini sağlar (Günalp, 2007). Sosyal ilişkileri zayıf, özgüveni eksik bu öğrencilerin velilerinde sıklıkla sınıfta bekleme veya öğrenciyi zorla sınıfa sokmaya çalışma davranışları görülmektedir. Çocuklarına sorumluluk bilincini aşılamamaları ya da çocuğun evde değer görmemesi, anne babaların otoriter tutumları, başka öğrencilerin onlara örnek gösterilmesi, ödül vaatleri ve öğrencilerin okula hazırlanmaması araştırmada öğretmenler tarafından belirtilen velilerin yanlış tutum ve davranışlardır. Ayrıca velilerin çocukları okula başlarken yaşadığı korku, kaygı ve panik de öğrenciler tarafından hissedilmekte bu da öğrencinin stres düzeyini artırmaktadır. Çocuğun anne babası ile kurduğu ilişkinin, anne ve babaların mizaç ve karakteristik özelliklerinden farklı olması beklenilmemelidir. Bu sebepten “Ayrılık AnksiyetesiBozukluğu”nun oluşumunda en büyük risk faktörü ailedir. Konu ile ilgili literatür incelendiğinde Yavuzer, (1988) göre okul korkusuna sebep olan bazı durumlar; aşırı koruyucu ebeveyn tutumlarının olması, baskıcı aile ortamı, çocukların her talebini hemen yerine getiren aileler ve anne babaların disiplin sağlayamaması sonucunda çocukların otorite olduğu aile ortamlarıdır.

Okul korkusunun gelişmesinde temel gerekçelerinden biri bağımlı, patolojik anne çocuk ilişkisidir (Ekşi, 2011). Ölüm, ayrılık, sorunlu geçen hamilelikler, kaza, aile içi şiddet, taciz gibi travmatik olaylar, çocukların psikolojilerini olumsuz yönde etkilemekte ve çevresindeki kişilere karşı daha bağımlı hale gelmektedir. Örneğin annesini kaybetmiş bir çocuk babasına daha bağımlı hale gelmekte ve yoğun bir şekilde kaybetme korkusu yaşamaktadır veya sevgilisi tarafından terk edilen bir kişi sonraki ilişkilerinde ayrılma korkusuyla yeni sevgilisine daha çok bağlanmaktadır. Bu bağlamda okul korkusunun hem oluşumda hem de tedavisinde ailelere önemli roller düşmektedir.

Araştırmanın üçüncü sorusundan elde edilen sonuçlar incelendiğinde sınıfta, okul korkusu yaşayan çocukların olması öğretmenler ve sınıftaki diğer öğrenciler bakımından birçok olumsuz duruma neden olmaktadır. Öğretmenlere göre okula uyum sağlayamayan çocuklar, diğer çocukların şaşırıp endişelenmesine, ağlamalarına ve korku davranışını olumsuz anlamda örnek almalarına sebep olmaktadır. Sınıfta eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmakta, sınıf düzenini bozmaktadır. Literatür incelendiğinde benzer sonuçları olan çalışmalar göze çarpmaktadır. Güder, Alabay ve Güner, (2018) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenler, davranış sorunu olan çocukların sınıf arkadaşlarına olumsuz model olduğunu, bu tarz davranışların eğitim öğretim sürecini olumsuz etkileyerek sınıf yönetiminin aksamasına, sınıftan çıkıp çocukla konuşma ve etkinliği yarıda bırakma gibi durumların yaşandığını dile getirmişlerdir. Bu bağlamda okul korkusu sadece bir öğrencinin değil tüm sınıfın sorunu haline gelmektedir.

Araştırmanın dördüncü sorusuna ilişkin bulgulara baktığımızda okul korkusu yaşayan öğrencilerin sosyal ilişkileri ile akademik başarılarının paralel olduğunu görmekteyiz. Katılımcı öğretmenlerin çoğunluğunun okul korkusu yaşayan öğrencilerin sosyal ilişkilerinin okul korkusunu yendikten sonra normal olduğunu belirtmiş olup yine akademik anlamda da bu öğrencilerin başarı düzeylerinin ortalama düzeyde olduğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde Bowlby'e (1988) göre, doğduktan sonra anneleriyle duygusal anlamda yeterli bağ kuramayan veya yoksunluk yaşayan çocuklarda gelişen güvensiz bağlanma, çocukların sosyal ilişkilerinde başarısızlıklara neden olabilmektedir. Bu çocukların sosyal ilişkilerinde sorun yaşamalarının yanında iş birliği yapamadıkları, huysuz oldukları ve içe kapanıklık gibi birtakım problemleri de yaşadıkları görülmektedir (Akhunlar, 2010). Okuldaki arkadaşlarıyla olumlu ilişki kuramayan, sosyal ilişkileri zayıf çocuklar, çocukluk ve hatta ergenlik dönemi boyunca iletişim problemleri, akran reddi ve akademik başarısızlık yaşayabilmektedirler. (Işıklar, Bilgin ve Bilgin 2015). Okul korkusu yaşayıp okula alışmakta güçlük çeken, geldiği okulda yeni arkadaşlık ilişkileri kuramayan ve bu sebeple okula yabancılaşan, farklı illerden, köy veya kasabalardan başka okullara gelen öğrencilerin uyum sorunu yaşamaları, sosyal ilişkiler geliştirememeleri, akademik başarısızlık ve sınıf tekrarlarında önemli bir etkendir.

Araştırmanın beşinci sorusuna katılımcı öğretmenlerin verdikleri yanıtlara göre okul korkusunu yenmek için ilk yapılması gereken sınıfta güven ortamı oluşturmaktır. Sınıf içi eğlenceli etkinliklerle bu güven ortamı desteklenebilir. Öğrencilere sorumluluklar verilerek onların sınıfın bir parçası olduğu hissettirilebilir. Okul korkusu yaşayan öğrenci sınıfa yani yabancı bir ortama girdiği için yoğun stres yaşar ve kendini güvende hissetmez. Kaygı düzeyi çok yüksektir. Bu bağlamda çocuğun kendini güvende hissedeceği bir ortam yaratmak önemlidir. Sınıf içerisinde yapılan eğlenceli etkinlikler stres düzeyini düşürecek ve öğrencilerin kaynaşmasını yani sosyalleşmesini sağlayacağı için korku bastırılabilir. Öğretmenin aile ile iletişimi ve ebeveynlerin çocukla olan iletişimi çok önemlidir. Bilgili, (2007) tarafından öğretmen veli ve öğrencilerin okullar açılmadan bir hafta önce düzenlenen uyum haftasına yönelik görüşlerinin araştırıldığı çalışmada uyum haftası süresince öğretmen ve öğrencilerin birbirini tanıma için fırsat bulduğunu, öğrencilerin kendilerini okul ortamında güvende hissettiklerini ve bu güven ile sınıf ortamında daha rahat davrandıklarını belirtmiştir. Ayrıca uyum eğitimlerinin öğrenci-öğretmen ve veli-öğretmen ilişkilerini de artırdığı ortaya konulmuştur.

Ebeveynler çocuğun okula gitme ile ilgili bütün kaygılarını dinlemeli, okulla ilgili duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışmalıdır. Okula gitme davranışı ile ilgili anne babalar ortak bir tutum içinde olmalı ve çocuğun okula devamını sağlamalıdır. Her anne ve baba çocuğuna onun kaygılarını anladığını, bu kaygıların zaman içinde geçeceğini ve okulda öğrendiklerinin kendileri için de önemli olduğunu vurgulamalıdır. Ayrıca ebeveynler kişisel kaygılarını çocuklarına yansıtmaktan kaçınmalıdır. Ev içinde çocuğa sorumluluklar verilerek çocuğun anne babaya bağımlılığı azaltılmaya çalışılmalı, kendi başına etkinlikler yapma konusunda destek olunmalı, tek başına oynayabileceği oyuncaklar alınmalıdır. Anne babalar okullar açılmadan önce okul alışverişlerini çocuk ile birlikte yapmalıdır. Problemin çabuk fark edilmesi ve doğru müdahale çözümü de çabuk getirecektir. Uzun süren korkular yaşandığında okul rehberlik servisinden uzman yardımı alınmalıdır.

Katılımcı öğretmenler araştırmanın altıncı sorusu olan okul korkusunun nedenleri ile ilgili birçok etkenden bahsetmişlerdir. Sosyal iletişim becerilerinin eksikliği ve aileye aşırı bağımlılık, ebeveyni kaybetme korkusu yani ayrılık kaygısı en çok belirtilen okul korkusu nedenleridir. Aile içinde okul ya da öğretmenler ile ilgili olumsuz söylemler de çocuklarda okul korkusuna sebep olabilmektedir. Kimi zaman da öğretmenlerin sert tutumları öğrencilerde okul korkusunun oluşumuna sebep olmaktadır. Okul öncesi eğitim alan çocuklar duygusal, sosyal ve akademik anlamda hazırbulunuşluk düzeylerini artırdıklarından okul korkusu yaşama olasılıkları çok düşüktür. Katılımcılar çocukların ilkokula başlarken okula uyumunu etkileyen en önemli etkenin okul öncesi eğitim almaları olduğunu belirtmektedirler. Okul öncesi eğitim alan çocuklar, ilkokula başlamadan önce okul deneyimi yaşadıkları için her anlamda okula kolayca uyum sağlamaktadır. Okul öncesi eğitim, çocuğun ilkokula hazırlık dönemidir. Okul öncesi eğitimi aldıktan sonra ilkokula başlayan çocukların okul öncesi eğitimi almadan okula başlayanlara göre daha kolay uyum sağladıkları, ders dinleme becerilerinin daha gelişmiş olduğu, öğrenme sürecine daha açık oldukları ve motivasyonlarının daha yüksek olduğu yapılan araştırmalarla ortaya konmuştur (TTB, 2012). Aynı zamanda okullar açılmadan önce yapılan uyum haftası çalışmaları da okul korkusunu azaltmakta, öğretmenlere öğrenci ve veliyi tanıma imkânını sunmaktadır. Dersler başlamadan önce öğrencinin öğretmeni ile okul ortamı dışında tanışması da okul korkusunu azaltacaktır. Okul korkusunu tetikleyen bir başka etmen ise evde annesi ile yalnız kalan küçük kardeşin varlığıdır. Bu durumu aslında sadece okul korkusu ile açıklamak doğru olmayacaktır. Okula başlayan çocuğun annesi ile ayrı kalması aralarındaki bağları zayıflatacak ve anneyi paylaşmak zorunda kaldığı kardeşini de kıskandığı için çocuk okula gitmek istemeyecektir. Bunun da asıl sebebi okul korkusu değil ayrılık anksiyesidir. Okul korkusunun hem oluşumunda hem de çözümünde ailelere büyük görevler düşmektedir. Aileden ilk aldığı eğitim ile çocuk okula hazır hale gelir. Unutmamalıdır ki okuldan önce eğitim ailede başlar.

Araştırmanın yedinci sorusundan elde edilen bulgulara göre veliler öğrencilerinin okul korkusu yaşamaması için okullar başlamadan önce okulu çocuklarına tanıtmalı ve okulla ilgili olumlu söylemlerde bulunmalıdır. Çocuklara sorumluluklar vererek onlara özgüven aşılanmalıdır. Okul korkusuyla mücadele etmede ailelerin kullanabileceği bazı yöntemler vardır. İlk olarak çocuğun okula devamı konusunda tutarlı davranmak gerekir. Okul korkusuyla baş etmede yapılması gereken ilk iş çocuğun mümkün olan en kısa sürede okula geri dönmesidir. Okul saati yaklaştığında ebeveynlerin kaygılarını kontrol etmesi gerekmektedir. Bu nedenle çocuğun okula gideceği gün, diğer aile bireylerinin o günün sıradan bir günmüşçesine davranmaları gerekmekte, korkuyu anımsatacak veya tetikleyecek tutumlardan uzak durmaları gerekmektedir (Soysal ve Bodur, 2004). İlkokula öğrenciyi hazırlayan en önemli etmen ise okul öncesi eğitimidir. Her çocuk okul öncesi eğitim alarak sosyalleşmeli, yardımlaşmayı ve paylaşmayı öğrenmeli, dil ve yaratıcılık becerilerini artırmalı, ince ve kaba motor becerilerini geliştirmelidir.

Bu araştırmanın temel amacı, ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin okul korkularına ilişkin öğretmen görüşlerini araştırmaktır. Araştırmaya katılan okul korkusu yaşamış öğrencisi olan 20 sınıf öğretmeninden elde edilen verilere göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin okul korkusu yaşamış öğrencilerinde gözlemledikleri davranışlar 5 farklı kategoride toplanmaktadır. Öğretmenler en çok karşılaştıkları davranışın ağlama (%39,02) olduğunu belirtmişlerdir. Ağlama davranışını aileden ayrılamama veya sınıfa girememe (%21,95) davranışı ile içe kapanıklık ve kendini güvende hissetmeme davranışları (%21,95) takip etmektedir. Okula gitmek istememe veya sınıfı terk etmeye çalışma davranışı (%12,20) daha az gözlemlenen bir davranıştır. Okul korkusu yaşayan öğrencilerde en az gözlemlenen davranış ise okula karşı önyargı veya okul kültürüne yabancılıktır (%4,88).

2. Katılımcı öğretmenlerin okul korkusu yaşayan öğrencilerinin velilerinde gözlemledikleri yanlış tutum ve davranışlar 7 kategori oluşturmaktadır. Öğretmenlerin velilerde en çok gözlemledikleri yanlış tutum velilerin sınıfta beklemeleri veya öğrencilerini zorla sınıfa sokmaya çalışmalarıdır (%29,63). Bunu korku, panik, özgüven eksikliği (%22,22) ile otoriter sert tutum veya çocuğun her istediğini yapma (%22,22) davranışları takip etmektedir. Başka öğrencileri örnek gösterme (%7,41), ödül vaadinde bulunma (%7,41) ve okula ön hazırlık yapmama (%7,41) öğretmenler tarafından eşit sayıda gözlemlen davranıştır. Konu ile ilgili bir öğretmen ise yanlış tutum görmediğini (%3,70) belirtmiştir.

3. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bölümü okul korkusu yaşayan öğrencilerin sınıf iklimini olumsuz etkilediğini (%85) belirtmiştir. Katılımcı öğretmenlerden sınıf ikliminin etkilenmediğini belirten kısım (%15) azınlıktadır.

4. Araştırmada öğretmenlere yöneltilen dördüncü soruda okul korkusu yaşayan öğrencilerin sosyal ilişkileri ile ilgili 3 ve akademik başarıları ile ilgili 4 farklı kategoride görüş alınmıştır. Katılımcı sınıf öğretmenlerine göre korku yaşayan öğrencilerin çoğunluğunun sosyal ilişkileri normaldir (%60). Bu durumu korku yaşayan öğrencilerin sosyal ilişkilerinin daha iyi (%25) olduğunu belirten öğretmenler takip etmektedir. Diğer katılımcı öğretmenler ise korku yaşayan öğrencilerin sosyal ilişkilerinin zayıf (%15) olduğunu belirtmiştir. Yine aynı soruyu yanıtlayan sınıf öğretmenleri, akademik başarı ile ilgili temada öğrencilerde en çok gözlemledikleri akademik başarı seviyesini normal (%55) olarak tanımlamışlardır. Akademik başarıları daha iyi (%20) veya daha düşük (%20) diyen öğretmen sayıları eşittir. Katılımcı bir öğretmen ise akademik başarının öğrenciden öğrenciye değiştiğini (%5) belirtmiştir.

5. Araştırmaya göre sınıf öğretmenlerinin okul korkusu yaşayan öğrencilerin korkularını yenebilmeleri için en çok aldıkları tedbir güven verici konuşma ve güvenli ortam oluşturmaktır (%37,14). Bunu eğlenceli etkinlikler ya da eğitsel oyunlar (%31,43) ve aile ile iletişim (%14,29) takip etmektedir. Rehberlik servisine yönlendirme (%8,57) ile öğrenciye sorumluluk verme (%8,57) daha az başvurulan tedbirlerdir.

6. Yapılan araştırmada sınıf öğretmenlerine okul korkusunun nedenleri sorulmuş ve 9 farklı kategoride görüş alınmıştır. Bu bağlamda sosyal iletişim becerilerinin eksikliği (%20,51) ve aileye aşırı bağlılık ya da ebeveyni kaybetme korkusu (%20,51) en çok gözlemlenen sebeplerdir. Okula karşı önyargı (%15,38), otoriter veli tutumları (%12,82), okul öncesi eğitim almama (%10,26) ve sorumluluk bilincinin gelişmemesi (%7,69) öğretmenler tarafından gözlemlenen diğer nedenlerdir. Öğretmenlerin yanlış tutumları (%5,13) ve öğrencinin evdeki konfor alanını terk etmek istememesi (%5,13) daha az belirtilen sebeplerdir. En az karşılaşılan durum ise evde anne ile yalnız kalan küçük kardeşin varlığıdır (%2,57).

7. Araştırmanın son sorusunda katılımcı öğretmenlere okul korkusu olan öğrencilerin velilerine verilebilecek tavsiyeler sorulmuş ve 5 kategoride görüş alınmıştır. Okulu tanıtmaya veya okul ile ilgili olumlu söylemin (%40) en çok verilen tavsiye olduğu görülmüştür. Bunu özgüven aşılama (%32), çocuklara görev ve sorumluluk verme (%12) ve okul öncesi eğitim (%12) takip etmektedir. Konu ile ilgili bir sınıf öğretmeni ise öğrencilerin sosyal ilişkileri güçlendirilmeli (%4) tavsiyesinde bulunmuştur.

Ayrılık kaygısının en çok yaşandığı ya da ilk ortaya çıktığı dönem genellikle çocukların ilköğretim 1. sınıfa başladığı yıllardır. Fakat ayrılık kaygısı farklı yaş ve sınıf seviyelerinde ya da hayatımızda köklü değişiklikler yaşadığımızda da (yeni bir iş, göç, evlenme gibi) ortaya çıkabilmektedir. Bu bağlamda literatür incelendiğinde konu ile ilgili çok fazla araştırma olmadığı görülmüştür. Özellikle okula uyumda sıkıntı yaşayan çocuklar için öğretmenlerin yaptığı çalışmalar, çocukların okul uyumsuzluğunun nedenleri, ebeveynlerin okula uyumu ve bakış açıları, okul korkusunun çocuklar üzerindeki uzun süreli etkileri ile farklı yaş ve sınıf düzeylerinde yapılacak araştırmalar literatüre katkı sağlayacaktır. Ayrıca farklı bölge ve şehirlerde de yapılacak olan araştırmalar coğrafi ve ekonomik şartlar düşünüldüğünde sonuçların genellenebilmesi ya da farklı sonuçlara ulaşılabilmesi açısından önemlidir.

Okul korkusu ile en çok sınıf öğretmenleri karşı karşıya kalmaktadır. Birçok ilköğretimde rehberlik servisinin bulunmadığı, ailelerin bazen ilgisiz davranışları göz önüne alındığında sınıf öğretmenleri bu sorunlarla tek başına mücadele etmek zorunda kalmaktadır. Bu bağlamda sınıf öğretmenliği bölümlerine ruh sağlığı derslerinin eklenmesi ve görevde bulunan öğretmenlerin ise hizmet içi eğitimlerle bilgi ve becerilerinin artırılması sağlanabilir. Okul korkusu yaşayan bireylerin ebeveynlerinin mizaç ve karakteristik özelliklerinin ele alınması, sorun olan davranışların çözümünde etkili olacaktır. Ayrıca okul öncesi eğitimden gelen çocukların takibinin sağlanması açısından gelişim kayıtlarının tutulması ve bu verilerin ilköğretimde sınıf öğretmenlerine aktarılması, okul öncesi öğretmenleri ile 1. sınıf öğretmenleri arasındaki işbirliği önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Akhunlar, M. N. (2010). *Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile uyum süreçleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Aktan, M. C. (2015). Türkiye’de okullarda öğrencilerin karşılaştıkları problemler ve okul sosyal hizmeti. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(1), 109-120.
- Bahalı, K., (2008). Okul Reddi Olan Çocuk ve Ergenlerin Ailesel Özellikleri. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Adana
- Bahalı, K., ve Tahiroglu, A. Y. (2010). Okul reddi: Klinik özellikler, tanı ve tedavi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2(3), 362-383.
- Bellibaş, E., Büküşoğlu, N., & Erermiş, S. (2005). Ayrılma anksiyetesi bozukluğu tanılı bir grup çocukta mizaç özellikleri. *Ege Tıp Dergisi*, 44(1), 39-44.

- Bilgili, F. (2007). *İlköğretim 1. sınıfa yeni başlayan öğrencilere uygulanan eğitim öğretime hazırlık çalışmalarının öğrenci, öğretmen ve veli görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Büküşoğlu, N., Eremiş, S., Serpil, A., Ferda (2001). Okul fobisi olan çocukların davranışsal özellikleri, annelerin ruhsal belirti düzeyleri ve aile fonksiyonlarının incelenmesi. *Ege Tıp Dergisi*, 40(2), 99-104.
- Ekşi, A., (2011). Çocukluk Döneminde Uyum ve Davranış Sorunları. İçinde A. Ekşi (Ed.), Ben Hasta Değilim Çocuk Sağlığı ve Hastalıklarının Psikososyal Yönü, 2. Baskı, İstanbul, Türkiye: Nobel Tıp Kitabevleri, ss.73-107
- Güder, S. Y., Alabay, E., ve Güner, E. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında karşılaştıkları davranış problemleri ve kullandıkları stratejiler. *İlköğretim Online*, 17(1), 414-430.
- Gülay, H. (2011). 5-6 yaş grubu çocuklarda okula uyum ve akran ilişkileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 1-10.
- Günalp, A. (2007). Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi (Aksaray İli örneği) (Yüksek lisans tezi) . Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Işıklar, A., Bilgin, M., ve Bilgin, M. (2015). İlkokul öğrencilerinin okula sosyal uyum düzeylerinin incelenmesi. *Bitlis Eren Üniversitesi SBE Dergisi*, 4(2), 29- 44.
- Kıldan, A. O. (2012). Okul öncesi öğretmenlerinin ve ebeveynlerin okul öncesi dönemdeki çocukların okul korkularına ilişkin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 49-73.
- Kızıltepe, Z. (2015). Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (Ed.), *İçerik Analizi* (s. 253-266) içinde. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2001). Millî eğitim bakanlığı rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yönetmeliği. *Tebliğler Dergisi*, 2524.
- Özcan, Ö. ve Aysev, A. (2009). Okul fobisi olan çocuklarda ruhsal bozuklukların sıklığının araştırılması. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 16(1), 13-17.
- Sevimli, M. (2010). *Annelerin bakış açısından okul fobisinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Soysal, Ş., Bodur, Ş. (2004). Bir büyüme masalı: Okul korkusu. *Sürekli Tıp Eğitim Dergisi*, Cilt 13, Sayı 6, 234-236.
- Sümer, N., ve Şendağ, M.A. (2009), Orta Çocukluk Döneminde Ebeveynlere Bağlanma, Benlik Algısı ve Kaygı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 86-101.
- TTB (Türk Tabipler Birliği) (2012). *Çocukların gelişim süreçleri ve okula başlama*. Ankara: Türk Tabipleri Birliği Yayınları.
- Tutar, H. (2002). *Türk Cumhuriyetleri ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin başarısızlık nedenleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Tüzün, O., ve Sayar, K. (2006). Bağlanma kuramı ve psikopatoloji. *Düşünen Adam*, 19(1), 24-39.
- Yaşar, V., Yaşar, S., (2010). Okul Çağındaki Çocuklarda Görülen Okul Korkusu. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 126- 127:16-24
- Yavuzer, H. (1988). *Çocuk psikolojisi (4. Basım)*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2000). *Eğitim ve gelişim özellikleriyle okul çağı çocuğu*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.